

Asia: VN/572/2020

Tupakkalain muutos

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät / Definitioner

Syöpäjärjestöt pitää hyvänä, että tupakkalain määritelmiin lisätään kuumennettavat tupakkatuotteet. Lisäksi on varmistettava, että myös kaikki muut tupakkaa tai nikotiinia sisältävät toksiset ja addiktiiviset tuotteet ovat säätelyn piirissä aina joko tupakkalaissa tai lääkelaisissa, varautuen myös sellaisite tupakka- ja nikotiinituotteiden säätelyyn, jotka eivät vielä ole markkinoilla.

Nykyisin lääkelain piirissä olevien nikotiinikorvaustuotteiden kirjo on kasvamassa sekä raja toksisten ja addiktiivisten tuotteiden ja korvaushoitotuotteiden välillä on hämärtyvässä. Lääkelainpiirissä olevien tuotteiden säätelyä tulee tarkastella uudelleen omana kokonaisuutenaan mukaan lukien niiden sallitut makuaineet ja nikotiinipitoisuudet, markkinoinnin kieltä, esilläpito sekä mahdollisesti myyntipaikkojen rajoitus.

11 § Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet / Förbjudna tillsatser och egenskaper

Lakiesitykseen sisältyvä makuainelisäys on tärkeä, koska makuaineiden avulla houkutteellaan nuoria käyttäjiksi. Makuainekiellon tulisi koskea myös nikotiinikorvaustuotteita ja asiasta olisi säädeltävä tältä osin myös lääkelaisissa.

26 § Ennakkoilmoitus sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Förhandsanmälan om elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och nikotinfria vätskor för förångning

On tervetullut muutos, että sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä on lakiesityksen mukaan tehtävä ennakkoilmoitus.

27 § Markkinatutkimukset ja myyntimäärät sähkösavukkeista, nikotiininesteistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Marknadsundersökningar och försäljningsvolymmer för elektroniska cigaretter, nikotinvätskor och nikotinfria vätskor för förångning

Kannatamme lisäystä.

32 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

Syöpäjärjestöt pitää tehtyä esitystä tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten pakollisista ja sallituista merkinnöistä pääasiallisesti hyvänä, mutta esittää harkittavaksi tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausiin myös tupakoinnin lopettamisen tuen antavien tahojen tai tukisivustojen yhteystietoja. Useissa Euroopan maissa, joissa on otettu käyttöön EU:n tupakkatuotedirektiivin ja WHO:n tupakkapuitesopimuksen suosittama pakkausten yhdenmukainen ulkoasu, on pakollisten varoitusten ja lopettamista koskevan verkko-osoitteen lisäksi esillä myös puhelinnumero, josta saa tukea tupakoinnin lopettamiseen.

35 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten muun ulkoasun osalta pidämme esitystä perusteltuna. Savukkeeseen ja sähkösavukkeeseen sekä täyttösäiliöiden ulkoasun osalta esitys on kannatettava. Esityksen tulee koskea myös kuumennettava tupakkatuotteita. EU:n tupakkatuotedirektiivi ja WHO:n tupakkapuitesopimus (FCTC) suosittelevat yhdenmukaisten tupakkapakkausten käyttöönottoa. Tupakkatuotteiden yhdenmukaiset pakkaukset on otettu käyttöön esimerkiksi Australiassa, Norjassa, Ranskassa, Britanniassa, Irlannissa, Uusi-Seelannissa ja Unkarissa.

35 a § Savukkeen ulkoasu / Cigaretters utformning

Yhtenäisen ulkonäön tulee koskea myös kuumennettavien tupakkatuotteiden käyttöön liittyviä välineitä ja tuotteita.

36 § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Ei huomauttamista.

36 a § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Syöpäjärjestöt pitää esitystä hyvänä.

36 b § Täyttösäiliön ja nikotiininesteen ulkoasu / Utformningen av påfyllningsbehållare och nikotinvätskans utseende

Syöpäjärjestöt pitää esitystä hyvänä ja nikotiininesteiden värin säätelyä tärkeänä.

42 a § Talouden toimijan tunnuksen tekeminen toimimattomaksi / Avaktivering av identifieringskoden för ekonomiska aktörer

Syöpäjärjestöt pitää esitystä hyvänä.

52 a § Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto / Förbud mot försäljning av produkter avsedda för smaksättning av tobaksprodukter

Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden kieltäminen on tärkeää nuorten suojelemiseksi tupakka- ja nikotiinituotteilta.

54 § Omavalvontasuunnitelma / Plan för egenkontroll

-

58 § Etämyynnin kieltö / Förbud mot distansförsäljning

Etämyynnin kieltöä koskeva lakiteksti on muutoin hyvä, mutta kieltöön tulisi sisällyttää myös nikotiinittomat sähkösavukkeisiin tarkoitettut makunesteet.

60 § Tukkuömyynnin rajoitukset / Begränsningar i partihandel

Ei huomautettavaa.

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita / Förbud mot införsel med hjälp av ett medel för distanskommunikation

Maahan etäviestimen välityksellä hankittujen tuotteiden kiellon esitys on kannatettava. Liskäsi olisi syytä kieltää myös nikotiinittomien tunnusomaisia makuja sisältävien sähkösavukenesteiden etäostaminen sekä nikotiinia sisältävien tuotteiden, kuten nikotiinipussien, etäostaminen riippumatta siitä kuuluvatko ne ominaisuuksiensa puolesta lääkelain piiriin vai eivät.

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat / Kvantitativa begränsningar för resandeförsel

Matkustajatuonnin määrällisten rajojen osalta Suomen tupakkalaissa on syytä soveltaa EU:n sallimia alempia tupakkatuotteiden matkustajatuontirajoja eli direktiivin 2007/74 artikla 8:ssa mainittuja: 40 savuketta, 20 pikkusikaria, 10 sikaria ja 50 grammaa piippu- tai savuketupakkaa. Tällä hetkellä Suomessa on käytössä on EU:n sallimat korkeimmat mahdolliset tuontimäärät.

Tupakkatuotteiden matkustajatuonnin määrällisten rajojen muutoksella on merkittävä vaikutus kansanterveyteen ja valtiontalouteen. Nykyinen tupakkatuotteiden korkeiden matkustajatuontimäärien salliminen voidaan nähdä taloudellisena tukena Ahvenanmaalle tai Suomen lipun alla oleville laivayhtiöille. Mikäli laivayhtiöt tarvitsevat lisätukea nykyisten lisäksi (Riipinen et al 2019: Matkustaja-aluksiin kohdistuvien tukien vaikuttavuus) niin tukeen on syytä löytyä kansanterveyden kannalta vähemmän haitallisia keinoja kuin verottomat tupakkatuotteet.

Nuuskan matkustajatuonnin osalta Suomen sallimat nykyiset määrät 1000 g/vuorokausi ovat moninkertaisia esimerkiksi Tanskan (750 grammaa kolmessa kuukaudessa) ja Viron (50 grammaa) sallimiin määriin.

Nykyinen 1000 grammaa salliva lainsäädäntö vie uskottavuutta koko nuuskan myyntikielloilta tilanteessa, jossa nuuskaa kohdennetaan erityisesti nuorille erilaisin nuoria houkuttelevin maun, pakkauksin ja aiempaa huomaamattomimpien nuuskapussien avulla ja samalla nikotiinimäärät on osassa tuotteista nostettu akuuttia myrkytystä aiheuttaville tasoille (Salokannel ja Ollila 2021: Snus and Snus-like Nicotine Products Moving Across Nordic borders: Can Laws Protect Young People?).

Nykyinen Ahvenanmaan tupakkalaki rikkoo EU-lakia eikä EU:n tuomioistuimen tätä koskevaa päätöstä (Case C-343/05) ole toimeenpantu. Suomen lipun alla olevien laivojen nuuskanmyynti on

tuomioistuimen päätöksen perusteella lopetettava kokonaan ja välittömästi (kts myös Salokannel ja Ollila 2021). Nuuskan myynti Suomen lipun alla on lopetettava, jolloin on myös suomalaisten laivayhtiöiden etu etteivät suuret nuuskan maahantuontimäärät aseta Ruotsin ja Suomen lipun alla olevia laivoja kovin eriarvoiseen asemaan Ruotsin lipun alla olevilta laivoilta ostettavissa oleviensa suurten nuuskamäärien osalta.

70 § Hintahyvityksen kieltö / Förbud mot prisgottgörelse

Aiempi pykälä 70 on syytä pitää nykyisellään.

71 § Esilläpitokieltö / Förbud mot framläggande

Esilläpitokieltö on tärkeä osa tehokasta tupakoinnin ehkäisyä. Esilläpitokiellon tulisi koskea myös myyntiä kansainvälisessä meriliikenteessä käytettävällä Suomen lipun alla kulkevalla aluksella. Lisäksi on valmistettava lakiesitys, jonka mukaisesti myös nikotiinikorvaustuotteet kuuluvat esilläpidon piiriin, etenkin mikäli niiden myynti jatkossa sallitaan muualla kuin apteekeissa.

74 § Yleiset tupakointikiellot / Allmänna rökförbud

Työpaikkojen tupakointikieltö tuli voimaan vuonna 1995 ja ravintolatupakoinnin kieltö siirtymäajan jälkeen 2009. Yleiset tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttökiellot ovat tärkeitä sekä passiivisen altistumisen ehkäisemiseksi että nuorten ja lasten mallioppimisen vuoksi. Väestön suojaaminen ympäristön tupakansavulta on välttämätöntä erityisesti työtilanteissa, joissa työntekijä ei voi aina omalla päätöksellään valita savutonta työympäristöä. Syöpäjärjestöt ehdottaa, että tupakkalakiin palautetaan tupakkalaissa aiemmin ollut säädös: "Ympäristön tupakansavu on syöpävaarallinen aine, jolta suojaamiseen työssä noudatetaan työturvallisuuslakia (299/958) ja sen nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä, jollei tästä laista muuta johdu."

Eryteisesti nuorten keskuudessa on yleistynyt tapa ottaa suuhunsa käytettyjä nuuska- tai nikotiinipusseja. Ehdotettujen säädösten tulisi ulottua sisältämään kaikki tupakka- ja nikotiinituotteet alueilla, joissa nuoret ja lapset erityisesti kokoontuvat, kuten leikkiopistoissa ja uimarannoilla. Oppilaitoksissa tulee kieltää myös kaikkien toksisten ja addiktiivisten tupakkatuotteiden, mukaanlukien nikotiinipussien, käyttö.

78 § Asuntoyhteisön tupakointikiellot / Rökförbud i bostadssammanslutningar

Kannattamme asuntoyhtiöiden mahdollisuutta kieltää tupakointi asuntoyhtiön hallitsemilla yhteisillä ulkotiloilla.

Lisäksi on huomioitava, että savu kulkeutumista asuintilasta toiseen on vaikea estää rakenteellisin toimin. Altistuminen tupakansavulle omassa kodissaan ja pihalla häiritsee ja huolestuttaa saukkaita suuresti ja perustelluista syistä. Tämän vuoksi tulisi tupakointi voida estää tarvittaessa myös asukkaiden hallinnassa olevissa sisätiloissa ja parvekkeilla asuntoyhteisön enemmistö päätöksellä.

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut / Avgifter för behandling av ansökningar och anmälningar

Esitys on hyvä.

91 § Tupakkalain valvontamaksut / Avgifter för övervakningen enligt tobakslagen

Tämä on pääasiallisesti hyvä ehdotus, mutta valvontamaksut vaikuttavat suuruudeltaan vähäisiltä.

92 a § Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till den avgiftsskyldiges fördel

-

92 b § Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till avgiftsmottagarens fördel

-

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen / Registrering och offentliggörande av uppgifter om produkttillsyn

-

96 § Kunnan kiellot ja määräykset / Förbud och föreskrifter som meddelas av kommunen

-

106 § Muutoksenhaku Valviran ja kunnan päätöksiin / Sökande av ändring i beslut av Valvira och kommunen

-

107 § Muutoksenhaku markkinaoikeudellisiin asioihin / Sökande av ändring i marknadsrättsliga ärenden

-

117 § Myyntipäällykset / Ytterförpackningar

-

Voimaantulo / Ikraftträdande

-

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Uusien tupakka- ja nikotiinituotteiden kehittäminen on ollut vilkasta ja vaarana on, että säätely jää jälkeen uusien tuotteiden osalta. Tupakkalaissa olisi pystyttävä riittävästi varautumaan uusiin tuotteisiin varmistaen, että kaikki tupakkaa- ja/tai nikotiinia sisältävät tuotteet kuuluvat joko lääkelain tai tupakkalain piiriin. Uusille tuotteille näyttää olevan tyypillistä se, että niihin liitetään erityisesti nuoria miellyttäviä makuja; lisäksi esimerkiksi nikotiinipusseissa on myrkyllisen määrän nikotiinia omaavia tuotteita.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä tuotteisiin, jotka ovat tupakkalain ja lääkelain välimaastossa, mukaan lukien tuotteet, joiden väitetään auttavat tupakasta vieroittautumisessa, mutta jotka itse asiassa saavat aikaan nikotiiniriippuvuutta. Nikotiinikorvaustuotteiden osalta olisikin syytä säädellä

niiden makuja sallien vain tupakan maun sekä säätää niille joko esilläpitokielto tai myynti vain apteekeista.

Syöpäjärjestöt esittää, että tupakka- ja nikotiinipoliittisen kehittämissryhmän esitys tupakkatuotteiden myynnin ikärajan nostosta 20 ikävuoteen sisällytetään tupakkalain uudistukseen.

Syöpäjärjestöt haluaa nostaa esille tupakkavierotuksen, joka ei kuulu tupakkalain piiriin. Haluamme painokkaasti todeta, että tupakka- ja nikotiinituotteiden vieroituspalveluiden turvaaminen osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän peruspalveluja on tärkeää, jotta tupakkalain tavoite tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön päättymisestä vuoteen 2030 mennessä on mahdollista. Kiitämme uutta päihde- ja riippuvuusstrategiaa siitä, että erilaiset kansalaisjärjestöt huomioidaan merkittävänä yhteistyökumppaneina päihdehaittojen vähentämisessä.

Elo Simon
Syöpäjärjestöt